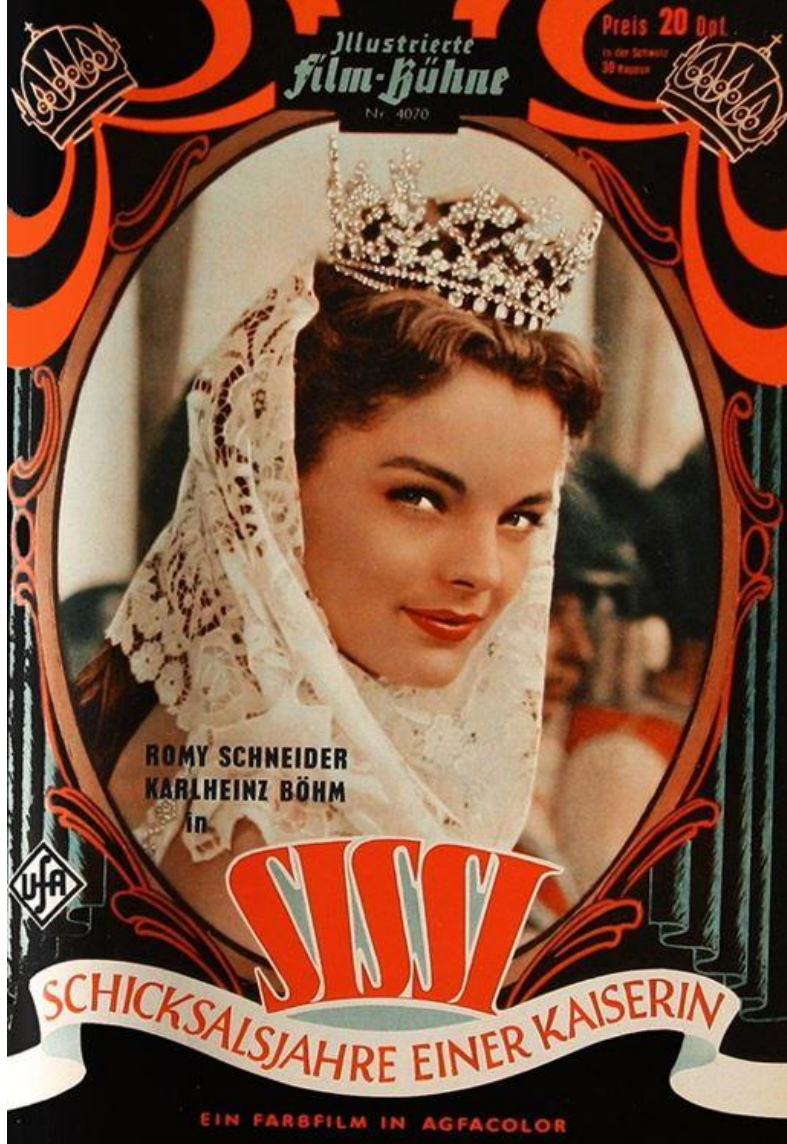

Mehmet Ali Bilge

Lale Kabadayı *Film Eleştirisi* adlı kitabında eleştirmenin filme bir izleyici gibi yaklaşmaması gerektiğini, filminden aldığı keyfi baltalamak uğruna kimi zaman akışı bozması veya durdurması gerektiğini yazar. Bu yazı, bu ve bunun dışında onlarca sebepten ötürü bir film eleştirisi değildir; yazının esas amacı *Sissi* filmlerini izlemiş seyirciye dönemin arka planı hakkında bilgi vermek, kişiyi dönemle ilgili okumalar yapmaya özendirmek, döneme ilgi duyan okuyucuya keyifli saatler geçirecek bir film önermektir.

Sissi Trilojisinin Son Filmi Sissi: Schicksalsjahre einer Kaiserin

Sissi veya esas adıyla *Elisabeth* çağının ve konumunun aksine tavırları ile hem kendi yüzyılında hem de bir sonraki yüzyılda çokça tartışılmış ve kimi zaman çeşitli sosyal ve politik örgütler tarafından -tarih çarpıtılarak- feminist hareketin soylu kadınlar içindeki temsilcisi gösterilmiştir. Belki de bu sebeple *Sissi*'nin konu edildiği çok sayıda film çekilmiştir.

Sissi, Bavyera'da tahtta hak iddia edemeyen bir ailenin kızı olarak dünyaya geldi. Ailesi kendi devrinin yargılarına göre liberal sayılırdı. Elisabeth'e göre protestanize edilmiş bir çevrede büyüdü. 16 yaşına geldiğinde annesi Ludovika tarafından Savoy Krallığı'nda kendisine münasip bir damat adayı arandı ancak bulunamadı. Bu yıllarda Viyana'da da Sophie oğlu Franz Joseph'in (Franz Joseph I. olarak tahta çıkmıştı) en doğru ve kârlı evliliği yapması için gözlerini Prusya başta olmak üzere Alman krallıklarına çevirmişti. Franz Joseph gelin adaylarından hiçbirini beğenmiyordu. Nihayet Sophie kız kardeşi Ludovika'ya danıştı. Bavyera Krallığı ile olan bağların güçlendirilmesi adına Ludovika'nın büyük kızı Helene, Franz Joseph ile evlendirilebilirdi. Bu karardan sonra Ludovika ve Helene Avusturya'yı ziyaret etmek için yola çıktı. Böylece Franz Joseph kendine uygun görülen gelin adayı ile tanışabilecekti. Ludovika yanında küçük kızı Elisabeth'i de götürdü. Bu anda sanki tarih sürücüsü atına binmiş onu dörtnala koşturuyordu. Franz Joseph işte ilk kez o gece gördü Elisabeth'i ve ilk görüşte âşık oldu. İmparator, gelini olarak Helene'yi değil Elisabeth'i seçmişti.

Sissi ve İmparator Franz Joseph (I.)

Tarihin donukluğundan çıkıp filme dönersek başrollerde seri ile özdeşleşen iki ismi görüyoruz: Elisabeth'i canlandıran Romy Schneider, güzelliğiyle Sissi'nin ilk görüşte âşık olunacak bir kadın olduğuna seyirciyi ikna etmekte zorlanmıyor; Karlheinz Böhm genç ve kudretli ama saray hayatının sıkı kuralları ile çevrelenmiş İmparator Franz Joseph'e hayat veriyor.

Sissi, İmparatoriçe Elisabeth

Genç ve birbirine aşık çift tanışmalarından bir yıl sonra evlendi. Elisabeth'i Avusturya Habsburg tacını temsile layık görmeyen Sophie, her fırsatta bu fikrini açıkça gösterdi. Çiftin ilk çocukları doğduğunda adı Sophie konuldu. Çocuk annesinden çok büyükannesi ile vakit geçirmek zorundaydı. Ateşli bir hastalığa yakalanıp küçük yaşta hayatını kaybedene dek annesini çok az görebilen çocuk Elisabeth ve Sophie arasındaki ilişkinin de tamamen kopmasına sebep oldu. Sissi'nin bundan sonraki hayatını bu hazin olayın fazlasıyla etkilediği açıktır. Çiftin pek tabii başka çocukları da oldu. Ne var ki hiçbir şey büyük bir aşk ile başlayan bu evliliği kurtarmaya yetmedi.

Sissi vaktinin çoğunu Macaristan'da Gödöllö Sarayı'nda geçirmeye başladı. 1867'de Avusturya İmparatoru Franz Joseph (I.), Macar soyluları Gyula Andrassy ve Ferenc Deak ile anlaşarak çifte monarşiyi kurunca -veya diğer bir deyişle Avusturya-Macaristan İmparatorluğu kurulunca- Sissi de Macaristan'da uzlaşmanın sembolü haline geldi. Herhalde kendisi, Maria Theresa'dan sonra Macaristan'da en çok sevilen *Avusturyalıdır*. Bunda kendisinin Macarca öğrenmesi ve hatta küçük kızı Marie Valerie ile hep Macarca konuşması, Macar siyasetçi ve devrimci Andrassy Gyula ile yakın ilişkileri de etkilidir. O vaktini Macaristan'da geçirirken Franz Joseph de bir tiyatro oyuncusu olan Katharina Schratt ile resmi olmayan ancak herkesin bildiği bir ilişki yaşıyordu. Schratt Avusturya'nın taşsız İmparatoriçesi idi.

Sissi ve Gyula Andr ssy

Sissi'nin tuhaf ve çağın normlarına uymayan hayatı sona yaklaşırken trajik ve yıkıcı etkilere sahip hazin bir olay vuku buldu. Franz Joseph ve Elisabeth'in tek oğlu olan tahtın varisi Rudolf gelecek vaat eden bir veliahttı. İmparatorluk içinde yaşayan milletlerin kültürüne, geleneklerine, dillerine meraklıydı. İmparatorluk  zerine yapılan çalışmaların en hevesli hamisiydi. Babasından sonra tahta geçmesi beklenen veliaht prens metresi ile intihar etmişti. Bu üzücü olaydan kısa bir süre sonra Elisabeth de İsviçre'de bir İtalyan anarşist tarafından vurularak öldürüldü. Neyse ki bu hadise o zaman müttefik olan Avusturya ile İtalya arasında bir savaş çıkmasına sebep olmadı. Dünya bir savaş için o yıllarda henüz doğmamış olan Princip'in çekeceği tetikten çıkan kurşunun bir başka Habsburg'a saplanmasını, yaklaşık çeyrek asır beklemek zorundaydı.

İşte bu trajik sonla nihayete eren hayat hik yesi 1955-57 yıllarında çekilen ve kült haline gelen Sissi trilojisinde ( lemesinde) tüm detayları ile işlenmektedir. Bavyera ve Avusturya arasındaki dağlar, kostümler, oyunculuklar seriyi tüm dünyada unutulmaz yapımlar arasına sokmuştur. Bundan sonra da dönemi konu alan pek çok film çekilmişse de hiçbiri Romy Schneider'in rol aldığı seri kadar ilgi görmemiştir.

Seriyi sevenler veya Sissi'nin hayatına ilgi duyup daha fazla öğrenmek isteyenler için Habsburg hanesi hakkında biyografi çalışmaları yapan *Brigitte Hamann*'in *The Reluctant Empress: A Biography of Empress Elisabeth of Austria* adlı kitabını da öneririz. Kitap henüz Türkçeye evrilmese de İngilizce temin edilebilir.